

Petr Schnur: Jak chybný způsob myšlení přivedl Evropu na pokraj války a na cestu sebezničení...

- CZ24 News | 21. března 2024

EU: Petr Schnur píše o tom, jak chybný způsob myšlení přivedl Evropu na pokraj války a na cestu sebezničení...

Ukrajinský narativ v Srbsku

Není to tak dávno, co spolkový ministr obrany Boris Pistorius (SPD) absolvoval diplomatickou misi v několika balkánských zemích, jednou z nich bylo i Srbsko. Takzvaná vůdčí média (německy: Leitmedien) informovala s určitými rozpaky o „chladném přijetí“, které se mu v Bělehradu dostalo, což vzhledem k jugoslávskému „angažmá“ NATO a německé role v něm jen těžko mohlo pamětníky se zdravým rozumem překvapit. Poté, co byly vyměněny diplomatické zdvořilosti a Pistorius přednesl hlavní část svého poselství, mezivládní atmosféra ještě více přimrzla. Německý ministr totiž apeloval na srbské vedení, aby se konečně rozhodlo mezi Západem a Ruskem – s oběma prý tancovat nejde. Opakoval tak transatlantický politický stereotyp, který přivedl Ukrajinu do zkázy a Evropu na její okraj.

Co tento ultimativní výrok znamená? Především signalizuje neschopnost kritické reflexe vlastní politické strategie během jugoslávské krize 90. let a rozporuplnost argumentů, kterými byla podložena. Jeden z nich pravidelně hlásal, že prý Chorvatsko jaksi přirozeně a automaticky patří k Západu, protože je katolické. Vezmeme-li tuto zploštělou, jedno-dimenzionální argumentaci vážně, podle které geostrategickou orientaci se vším, co k tomu podle logiky kolektivního Západu patří, předurčuje církevní konfese a její kulturně-historické aspekty, jak je možné, že tento narativ ani náznakem neplatil pro Ukrajinu před rokem 2013 a nemá platit pro pravoslavné Srbsko? Kde hledat příčinu těchto neustále se opakujících rozporuplných, jednostranných kroků transatlantické agendy? Odpověď se skrývá jak v americkém vnímání přelomového roku 1989-1990, tak ve „vítězné“ části Evropy, která ji chápala výhradně jako konstrukt západní civilizace. Jde přitom o kulturně-historický fakt nebo o účelový ideologismus a politické dogma zájmových skupin, pro které je kult Evropy pouhým prostředkem k prosazení vlastních ekonomických a politických zájmů?

Zásadní otázka zní: je Evropa kulturně-historicky něco mnohem pestřejšího, mnohovrstvého?

Co to je, Evropa?

Opojení Spojených států z domnělého vítězství a transformace vnitroamerického zakladatelského mýtu „Go West“ do aktuální verze „Go East“, jako již jednou v naší moderní historii, „na věčné časy“ (Fukuyama), vytvořilo iluzi neomezeného vlivu Washingtonu na světové. Zároveň byl ve stínu amerických ambicí 7. února 1992 v Maastrichtu položen **základ k odevropštění Evropy** a její postupné převedení pod americké komando.

Tento postřeh vyplývá z dvojího možného pohledu na náš světadíl. Buď Evropu a evropanství chápeme institucionalizovaně, etatisticky, Evropu coby autokraticky řízený superstát, nebo jako otevřené společenství svobodných národů prosté centralistického dirigismu; Evropy coby rozmanitý sociokulturní konstrukt s humanistickým podhoubím. K tomuto tématu lze vřele doporučit monografii Břetislava Horyny o charakteru Evropy a volbě jejího směřování (Horyna, *Břetislav: [Idea Evropy: Pohled do filosofie dějin](#)*, ARGO, Praha 2001).

Evropa se po druhé světové válce vyznačovala politickým, kulturním i ekonomickým pluralismem s vysokou mírou sociální stability. Diskuze o „Evropě“ a její budoucnosti po překonání rozdělení západ-východ tehdy ještě v mnoha směrech nejen ve vlivných intelektuálních kruzích vycházela z vědomí mnohotvárné historie, která není totožná pouze se zeměmi na západ od železné opony. Po jejím pádu se díky okolnostem překračujícím tematický rámec tohoto textu prosadil směr diktovaný oligarchickými strukturami „starého Západu“ expandujícími na obnažené východní trhy. Postupující centralizace EU tento trend nejen de facto, ale následnými smlouvami i de iure systematizovala: „Evropa rovná se Západ“ a následně „kdo je pro Evropu, musí být pro EU. Proces, který probíhal pod manipulativním heslem o „návratu do Evropy“, byl mocensky zajištěn postupným rozšiřováním NATO.

Problém byl ovšem v tom, že političtí misionáři a kazatelé onoho hesla v ČSFR i jinde v zemích bývalého východního bloku měli před očima Západ 60. až 80. let. Chyběla otevřená, racionální a fundovaná diskuze jak o autentické podobě československé federace, tak i o roli středoevropských a balkánských států v budoucí Evropě. Vzhledem ke kontinuitě západních mocenských struktur, které nikdy nebyly narušeny, jen se během studené války poněkud stáhly do pozadí, proběhla ekonomická a politická expanze na východ tak rychle, že občané dotyčných zemí, oslněni nabytou svobodou a supermarkety na západ od Šumavy, neměli fakticky možnost se nejprve v nové realitě zorientovat a potom volit další cestu. Tento deficit byl u nás „ošetřen“ kultem Václava Havla a takřka posvátnou vírou ve všemohoucnost „trhu“, obojí především v české části federace. Souhra obojího sugerovala jedinou politickou a ekonomickou alternativu. Exilové osobnosti, které měli osobní zkušenosti s pozadím západního pozlátka a varovali před přílišnou naivitou domácí politiky, se buď vůbec nedostali ke slovu nebo jejich slova zanikla v obecném jásotu nad zlatou budoucností zprivatizovaného Československa. A tak, jak „Západ s lidskou tváří“ poválečných desetiletí (nasadil ji pouze v Evropě, Latinská Amerika a Afrika po staletí znala ten reálný Západ bez masky) laskavý úsměv postupně po dávkách, ale systematicky a bez zaváhání odkládal, prohluboval zároveň proces „sjednocování Evropy“ – opětovného znovuzískání na čas ztracené hegemonie nad celou Evropou. Z kapitalismu light se začal klubat hardcore neoliberalismus pod patronátem Bruselu.

Kauzy Jugoslávie/Kosova, Ukrajiny a všech těch „barevných revolucí“ světu předvedly, kam „*bud' prozápadní, nebo léčba pendrekem*“ náš světadíl dovedly – na okraj velkého vojenského konfliktu. Ale i když se přesuneme z terénu filosofie dějin do reálné poválečné politiky, budeme nuceni přiznat, že bruselským politbyrem řízená Evropská unie má do původní de Gaullovy ideje *Evropy vlastí* (*l'Europe des patries*) asi tak daleko jako Gottwaldův „socialismus“ k „socializující demokracii“ Tomáše G. Masaryka.

Shrnutí jednou větou: **antidemokratický proces** měl v Maastrichtu svůj počátek, v Lisabonu dosáhla **unifikace Evropy předběžného administrativního vrcholu**.

EU-ropa prostá transparency pohřbila pluralitu, občanskou participaci i diplomacii

V paměti máme, nebo měli bychom mít, události na Ukrajině v roce 2014; ultimáta z Berlína, Paříže, Bruselu a Washingtonem s procházející se Victorií Nulandovou po Majdanu, kterými byla bombardovaná tehdejší vláda Viktora Janukovyče. Prezidenta, jehož volbu ještě krátce před násilným převratem ta samá EU uznala za korektní a vládu za legitimní. Poté, co si dovolil odmítnout pro Ukrajinu mírně řečeno problematickou asociální smlouvu s EU, legitimitu ztratil a přestal platit za hlavu suverénního státu, čímž Brusel do té doby argumentoval, ovšem výlučně vůči Moskvě. Na scénu nastoupil zmobilizovaná „proevropská ulice“ a její ozbrojené křídlo. Dokonce kvazi státní média [se zmiňovala](#) o ruských návrzích na třístranné rozhovory EU – Ukrajina – Rusko. Zároveň [varovaly](#) hlasy bývalých zkušených politiků před důsledky jednodimenzionálně pojaté smlouvy ze strany Západu vzhledem k ekonomickým, politickým, a především vojenským komponentům smlouvy. Ale transatlantická mašinérie již byla rozjetá, cíle stanoveny, vojenští stratégové a průmyslové korporace na startovní čáře – zbýval jen startovní výstřel v podobě známého ultimáta: „*proevropská nebo proruská*“! Následky této (ne)volby zažíváme nyní – v Ukrajině, Rusku a celé Evropě.

Jak hluboko morálně a politicky klesla Evropa v jejím euro-konstraktu zažíváme kromě jiného i na dvojí hře s kartou fašismu. Zatímco domácí kritici aktuální euro-agendy jsou paušálně označováni za pravicové extremisty a nepohodlné strany za blízké nacistům, aktivní fašisté s nálepkou „umírnění nacionalisté“ (podoba s „umírněnými rebely“ v Libyi nebo Sýrii čistě náhodná!) mohli a mohou na Ukrajině i jinde vykonávat špinavou práci. Budiž připomenuto: již v únoru 2014 přinesla německá veřejnoprávní televizní stanice ARD podrobnou [reportáž](#) pod titulkem „*Puč v Kyjevě: jakou roli hrají fašisti?*“. V ní byli představeni jednotliví aktéři, jejich ozbrojené oddíly a s nimi spojená politická uskupení. Tehdy ještě bylo občas možné i v mediálním mainstreamu nazývat věci pravými jmény, podobně jako barbarský pogrom v Oděse nebo pozdější fingovaná jednání o autonomii východních regionů Minsk I a II, jak potvrdili samotní euro-aktéři Merkelová a Hollande; témata, které dnes spadají do rubriky „tabu“.

Evropu definitivně ovládlo paradigma *bud', anebo*, nejen v ukrajinské kauze: *bud'* slepě důvěřuješ farmaceutické lobby a akceptuješ očkovací orgie experimentální vakcínou, *nebo* jsi příznivec spikleneckých teorií; *bud'* podporuješ se vším všudy ideologii LGBTQ+, *nebo* platíš za homofoba; *bud'* akceptuješ masovou migraci do Evropy, *nebo* jsi pravicový extremist; *bud'* věříš v černobílé podání ukrajinského konfliktu, *nebo* tě naverboval Putin; *bud'* mlčíš k izraelskému vraždění civilistů v Gaze, *nebo* se z tebe vylouppl podezřelý antisemita. Věci došly tak daleko, že není možné vyslovit slovo „diplomacie“ bez toho, aby nebyl dotyčný ocejchován jako zaprodanec Moskvy. V konečném důsledku této logiky to znamená, že celá generace západních politiků a státníků, kteří v době studené války diplomaticky jednali v zájmu zamezení světového konfliktu, byli z pohledu bojechtivých eurofajterů typu Macrona, Sikorského, Baerbockové nebo třeba dvakrát převlečeného Pavla, prostě agenti sovětů. Těmto dnešním vládním aktivistům jaksí nedochází následující fakt. Pouze díky poválečné generaci státníků-diplomatů, která zažila hrůzy války, smí dnes ta nová, digitalizovaná generace, bez studu a trestu plivat na pomníky zachránců národa před jeho nacistickou likvidací. A díky Kennedymu a Chruščovovi může dnes multifunkční generál na Pražském hradě teatrálně skákat z letadla a dělat to, co umí nejlépe: poslouchat rozkazy nadřízené centrály a tlačit Čechy a Evropu do nové války.

Reálně existující demokracie v Evropě a Česku postavila vlastní úsudek, individuální kritickou reflexi

občana, tento zásadní předpoklad zdravé demokracie, mimo hru. Panující systém již nepotřebuje argumenty, vystačí si s nálepkami. Nezná kritiky, jen nepřátele: *bud'* pochoduješ s námi *nebo* jsi spiklenec, agent, fašista, dezolát – zkrátka vyvrhel, nepřítel, se kterým se nesmí jednat.

Myšlenkový stereotyp, který praktikuje aktuální politická agenda, uzurpoval vedoucí roli v evropské politické kultuře s dopadem jak na vnitřní, tak zahraniční sféru. *Bud', anebo* znamená černobílé vidění světa. Podle něho existuje pouze jedno jediné řešení. Problém spočívá v tom, že jeho podoba zpravidla nevychází z racionálního konsensu založeného na evidenci, ale z autoritativního rozhodnutí vládnoucí aktivistické fronty. **Tak nejedná demokracie, ale nastupující totalita.**

Filozofický základ demokracie naopak vychází z přesvědčení, že neexistuje jedna politická pravda a tedy jediná, quasi metafyzicky legitimovaná cesta, jejíž poznání je vyhrazeno skupině vyvolených. Demokracie je diskuze, jak pravil Masaryk, a diskuze znamená společné hledání východiska metodou svobodné výměny argumentů při respektování empirie a evidence.

Komu vadila neutrální Ukrajina?

Politický stereotyp *bud', anebo* potírá pluralitu a v konečném důsledku předpokládá unifikaci společnosti i okolního světa. Demokratické společenství je ale naopak založené na její mnohotvárnosti, respektuje mezi-tóny, které se snaží konsensuálně sladit ku prospěchu celku. Zrovna tak se realita světa nedá uzavřít do ideologických stereotypů západního eurocentrismu. Pro jeho fanoušky lze doporučit pohled na mapu světa ze zorného úhlu Asie, ve kterém se Evropa náhle promění v pouhý výběžek asijského prostoru. Adoranti Západu by neměli zapomínat, že i Rusko a Čína jsou velké civilizace s hlubokými kořeny; kulturně-historickou svébytností a originalitou v sobě nesou i další světové regiony. Multipolarita je prostě skutečností a konstruktivní přístup k ní vyžaduje radikální odklon od černobílého *bud', anebo*. Pokud by Západ býval ochoten připustit **komplikovanost a mnohotvárnost vztahů Rusko - Ukrajina - Evropa z historické perspektivy pohledu na problém, nikoliv z tunelového pohledu EU a strategických zájmů NATO**, vztahů, které v sobě nesou rozmanité kulturní, sociální, ekonomické a politické komponenty a které se prostě nedají jednoduše redukovat na *bud' proevropská, nebo proruská*, mohlo se předejít katastrofě, kterou nyní zažíváme. **A v neposlední řadě je nutné nekritickým obdivovatelům Západu připomenout, že poslední dvě hrůzné světové války měli svůj původ právě tam.**

Pokud by k tomu Evropa měla odvalu, musela by přiznat, že eskalující krize nezačala ruskou invazí, ale mnohem dříve, dokonce před rokem 2014, jak nedávno [potvrdil](#) i americký deník New York Times. Jenže Ukrajina nebyla Západem ani na okamžik chápána jako šance postavit most pro kooperaci s Ruskem, ale přesně naopak: Ukrajině byla předurčena role posledního článku západní konfrontační expanze na východ. Nikoliv s Ruskem v zájmu bezpečnosti a stability našeho kontinentu, ale proti němu.

Dnes je více než kdy jindy aktuální zpochybnění evropského vývoje po rozpadu východního bloku, kdy se tzv. bezpečnostní struktury Evropy začaly budovat na principu postupného rozšiřování NATO směrem k ruským hranicím. Logické rozpuštění Severoatlantického paktu ovšem nestálo na rozdíl od Varšavské smlouvy na programu euroamerických „elit“. Znamenalo by to [zkrocení nenasytnosti](#) Federal Reserve, City of London a dalších mocných finančních a „investičních“ center s armádou globálních dobrodruhů, lačnicích po nových územích a trzích.

A tak z naděje na novou, celoevropskou bezpečnostní strukturu *od Lisabonu po Ural*, jak o ni snil generál jiného střihu a jiného mentálního formátu v roli francouzského prezidenta, byla pohřbena dřív, než vůbec mohla začít klíčit.

Nicméně i při zachování NATO v jeho původních hranicích roku 1989 byla zmařena možnost vytvořit mezinárodně garantované neutrální pásmo od severní přes střední Evropu s tehdy neutrálními Švédskem a Finskem přes Polsko, Československo, Maďarsko, Ukrajinu až po Balkán. Již tehdejší možný a logický stabilizační prvek nedostal šanci k realizaci. Přitom nelze opomenout, že v procesu sehrála Evropská unie důležitou, ne-li rozhodující roli. Namísto plurality a racionální kooperace nastoupily politická centralizace a ekonomické zglajchšaltování, které vytvořily ideální podmínky pro to, aby se z EU stala filiálka Severoatlantického paktu a USA. Důsledky jsme zažili v Jugoslávii 1999, během tzv. arabského jara 2010-2011 a na již vzpomínaném kyjevském „Majdanu“ 2014: *bud' anebo...*

Evropa - světadíl bez duše

Vývoj nyní dosáhl svého (předběžného?) vrcholu. Spojené státy jsou si evidentně vědomy nezvratného světového procesu směrem k multipolaritě a vše nasvědčuje tomu, že americké angažmá na straně Ukrajiny má kromě úmyslu oslabit Rusko za cíl politicky i ekonomicky odříznout Evropu od Ruské federace, euroasijského prostoru a Číny. *Bud', anebo*. Vzhledem k politickým i morálním „kvalitám“ euro-vůdců vše hovoří pro dobrovolnou autodestrukci Evropy, která se nechá odpojit nejen od levných surovin, ale i od přirozených ekonomických a obchodních proudů, které již dnes v mezinárodním měřítku sehrávají stále důležitější roli.

Závěrem lze konstatovat následující. **Ničíme sami sebe tím, že jsme si nechali vnutit osudný narativ: Evropa je totožná se Západem.** Přitom jsme jaksi pozapomněli, že jeho „mentalitu“ utvářely ambice koloniálních velmocí Anglie, Francie, Španělska, Portugalska a Nizozemí – v moderní historii se k nim připojila Belgie. Jejich historie stojí nejen na originální a bezesporu vznešené kultuře, ale zároveň na utrpení jiných světadílů, kterému ona duchovní kulturní nadhodnota nedokázala zabránit. Údajný vývoz křesťanské civilizace měl na svědomí otrokářství, genocidu původních obyvatel, rabování přírodního bohatství. V 21. století jsme byli svědky „vývozu“ demokracie a následné „války proti terorismu“; celá řada zemí se z tohoto exportu do dneška nedokázala vzpamatovat.

Politické mechanismy *staré Evropy* navázaly na minulost, její historie se v moderním formátu opakuje. V první polovině 90. let bylo rozhodnuto, že se „**Evropa**“ **tohoto typu** bude rozšiřovat na východ – *bud', anebo*. Plody staronového koloniálního stereotypu, doprovázené razantně postupující autokratickou unifikační, nyní sklízíme.

AUTOR: Petr Schnur

Zpracoval: ČASOPIS ARGUMENT